była już tylko początkiem nowej fazy seminarium, bo zdarzyło się, że kiedyś ktoś postawił w czasie herbaty pytanie. Nie wychodziliśmy później niż o trzeciej (wbrew temu, co mówiono, że nie wychodziliśmy wcale), a przeważnie przed drugą. Kiedy nie tak dawno (1977) byłem (już gościnnie) na seminarium środowym, trwało ono też do drugiej. Nic tu się jakby nie zmieniło. Aż do ostatniej choroby Profesora.

Zmógł pierwszą fazę choroby. Kiedy odwiedziłem Profesora we wrześniu 1979, był w o wiele lepszym stanie niż przed pół rokiem. Żartował, znał nowości, cieszyła Go wizyta Papieża i praca drukująca się w *Colloquium Mathematicum*; jest ona drobiazgiem, jak mówił, ale jest z niej bardzo dumny, bo napisał ją dobiegając lat osiemdziesięciu pięciu, rozwiązując w dodatku zagadnienie. W czarnych barwach widział stan kraju.

Jakkolwiek piszący te słowa mógłby dodać jeszcze wiele zdarzeń, a także powiedzeń i żartów Profesora Knastera, to musi przyznać, że wie o Nim bardzo mało. Nie głosił żadnej ideologii i wydawał się być poza wszelkimi poglądami politycznymi. Prezentował światopogląd otwarty, kult fachowości i sprawności; mawiał, że człowiek wart jest tyle, ile potrafi zrobić; nie uznawał tłumaczenia niepowodzeń warunkami. Przyczynę złego stanu kraju upatrywał przede wszystkim w niekompetencji i nieodpowiedzialności ludzi. Tę postawę wobec nas można w dużej mierze tłumaczyć tym, że czuł się naszym wychowawcą. To jednak na pewno nie był cały Profesor Knaster.

W młodości poznał Europę podróżując po niej, mieszkając i zarobkując (to podkreślał) w wielu jej krajach. Był lekarzem, zanim został matematykiem, kiedy to I wojna zastała Go w Warszawie. Był w POW, o czym wspominał tylko niekiedy. Był socjalistą, ale nie z przynależności, lecz na mocy specyficznej konstytucji psychicznej. Tak mniej więcej sam pisał o Janiszewskim w *Wiadomościach Matematycznych* 4 (1960), a to, co tam napisał, można uważać za Jego wyznanie wiary. Szkoda, że pisał tak niewiele. Nie miał przekonań letnich i rozmowy z Nim, jakikolwiek by był ich temat, odciskały się w pamięci. Tramwaj numer dwanaście, którym wracało się z Biskupina, był jeszcze nimi wypełniony, a do wielu z nich po wielekroć się powraca.

Spis prac Bronisława Knastera

Spis ten zawiera prace matematyczne i o matematyce, pomija natomiast relacje z odczytów na posiedzeniach Polskiego Towarzystwa Matematycznego i Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, umieszczone w dziale Comptes Rendus Colloquium Mathematicum (tomy I–IV) oraz Sprawoz-

daniach WTN (tomy 15 i 16), a także liczne problemy drukowane w Fundamenta Mathematicae (tomy I i VIII), Colloquium Mathematicum (tomy I–IX, XII i XV) i Matematyce (rocznik 1961).

[1] (i K. Kuratowski), *Sur les ensembles connexes*, Fund. Math. 2 (1921), str. 206–255.
[2] (i W. Sierpiński), *Sur une ensemble abstrait dont chaque élément est un élément-limite de chaque sous-ensemble non dénombrable*, ibidem 3 (1922), str. 35–40.
[3] *Un continu dont tout sous-continu est indécomposable*, ibidem 3 (1922), str. 247–286.
[4] (i K. Kuratowski), *Sur les continus non bornés*, ibidem 5 (1924), str. 23–58.
[5] *Sur un problème de M. R. L. Wilder*, ibidem 7 (1925), str. 191–197.
[6] *Quelques coupures singulières du plan*, ibidem 7 (1925), str. 264–289.
[7] (i K. Kuratowski), *Sur quelques propriétés topologiques des fonctions dérivées*, Rend. Circ. Mat. Palermo 49 (1925), str. 382–386.
[8] *Sur un problème de M. L. Vietoris*, Ann. Soc. Polon. Math. 5 (1926), str. 102.
[9] *Sur les ensembles connexes irréductibles entre deux points*, Fund. Math. 10 (1927), str. 276–297.
[10] (i K. Kuratowski), *Remark on a theorem of R. L. Moore*, Proc. Nat. Acad. Sci USA 13 (1927), str. 647–649.
[11] (i K. Kuratowski), *A connected and connected im kleinen point set which contains no perfect subset*, Bull. Amer. Math. Soc. 33 (1927), str. 106–109.
[12] *Sur la théorie des dimensions de Menger–Urysohn*, Ann. Soc. Polon. Math. 6 (1927), str. 121–122.
[13] *Un théorème sur les fonctions d'ensemble*, ibidem 6 (1927), str. 133–134.
[14] *Decomposizioni continue e semicontinue nell' Analysis Situs*, Atti del Congresso Internazionale dei Matematici in Bologna, 1928, tom II, str. 221–224.
[15] *Sui punti regolari nelle curve di Jordan*, ibidem, tom II, str. 225–227.
[16] *Sur les continus que tout sous-continu divise. Księga pamiątkowa I Polskiego Zjazdu Matematycznego we Lwowie*, Lwów 1929, str. 59–64.
[17] *Einige Probleme über Punktmengen mit Fixpunkten*, C.R. du I Congrès des Mathématiciens des Pays Slaves, Varsovie 1929, str. 287–290.
[18] *Sur une courbe ne contenant aucune image continue d'intervalle ni aucun continu indécomposable*, ibidem, str. 290.
[19] (i K. Kuratowski, S. Mazurkiewicz), *Ein Beweis des Fixpunktsatzes für n-dimensionale Simplexe*, Fund. Math. 14 (1929), str. 132–137.
[20] *Über eindimensional unvergleichbare Kontinua*, Anz. Wiener Akad. Wiss., 1930, str. 1–2.
[21] *Ein Zerlegungssatz über unikohärente Kontinua*, Verhandlungen des Internationalen Mathematiker Kongresse in Zürich, 1932, str. 193–194.
[22] *Prohled teorie nerozložitelnych kontinui*, Časopis Pěst. Mat. Fis. 62 (1933), str. 310–337.
[23] (i S. Mazurkiewicz), *Sur un problème concernant les transformations continues*, Fund. Math. 21 (1933), str. 85–90.
[24] (i W. Hurewicz), *Ein Einbettungssatz der henkelfreie Kontinua*, Proc. Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam, Section of Sciences, 36 (1933), str. 557–560.
[25] *Un continu irréductible à décomposition continue en tranches*, Fund. Math. 25 (1935), str. 568–577.
[26] *Über rationale Kurven ohne Bogen*, Monatsh. Math. Phys. (1935), str. 37–44.
[27] *Sur une propriété caractéristique de l'ensemble des nombres réels*, Mat. Sb. 16 (58) (1945), str. 281–290.
[28] *Sur un problème de P. Alexandroff*, Fund. Math. 33 (1945), str. 308–313.
[29] *Sur les coupures biconnexes des espaces euclidiens de dimension $n > 1$ arbitraire*, Mat. Sb. 19 (61) (1946), str. 9–18.

[30] *Sur le problème du partage pragmatique de H. Steinhaus*, Ann. Soc. Polon. Math. 19 (1947), str. 228–230.
[31] (i H. Steinhaus), *Sur les partage pragmatique*, C. R. de la Société des Sciences et des Lettres de Wrocław 2 (1947), str. 1–13.
[32] *Un problème sur les bands inertes*, Časopis Pěst. Mat. Fis. 74 (1949), str. 236–237.
[33] *O drukarniach naukowych w Polsce*, ibidem 74 (1949), str. 341–346.
[34] *O aplikacich matematické logiky na matematiku*, ibidem 76 (1951), str. 3–22.
[35] *Sur une equivalence pour les fonctions*, Colloq. Math. 2 (1951), str. 1–4.
[36] *Un théorème sur la compactification*, Ann. Soc. Polon. Math. 25 (1952), str. 252–267.
[37] (i M. Reichbach), *Sur la caractérisation topologique de l'ensemble des bouts d'une courbe*, Fund. Math. 40 (1953), str. 11–28.
[38] (i M. Reichbach), *Un lemme sur les F-sigma*, ibidem 40 (1953), str. 172–179.
[39] (i M. Reichbach), *Notion d'homogénéité et prolongements des homeomorphies*, ibidem 40 (1953), str. 180–193.
[40] (i K. Urbanik), *Sur les espaces complets séparables de dimension* 0, ibidem 40 (1953), str. 194–202.
[41] *Wspomnienie o Samuelu Dicksteinie*, Prace Mat. 1 (1954), str. 1–17.
[42] (i J. Mioduszewski, K. Urbanik), *Points-limites et points de continuité*, Colloq. Math. 3 (1955), str. 164–169.
[43] *Sur la fixation des décompositions*, Bull. Acad. Polon. Sci., Classe III, 4 (1956), str. 193–196.
[44] (i A. Lelek), *Coutures et tapis*, Fund. Math. 45 (1958), str. 186–199.
[45] (i J. Mioduszewski), *Division des régions partielles par les frontières et des frontières par les points*, ibidem 45 (1958), str. 306–311.
[46] (i A. Lelek, Jan Mycielski), *Sur les décomposition d'ensembles connexes*, Colloq. Math. 6 (1958), str. 227–246.
[47] *Eduard Čech*, Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego 15 B (1960), str. 6–13.
[48] *Zygmunt Janiszewski*, Wiadom. Mat. 4 (1960), str. 1–9.
[49] *Przedmowa do książki: Z. Janiszewski, Oeuvres choisies*, Warszawa 1961, str. 5–16.
[50] *Karol Borsuk*, Nauka Polska, 1964, nr 3, str. 61–65.
[51] (i S. Bergman, R. Duda, Jan Mycielski, A. Schinzel), *Kazimierz Zarankiewicz*, Colloq. Math. 12 (1964), str. 277–288; przekład polski: Wiadom. Mat. 9 (1967), str. 175–185.
[52] *Une décomposition effective du carré en deux ensembles denses, connexes, localement connexes et ponctiformes*, Comment. Math. 14 (1970), str. 19–23.
[53] *Poglądy Stanisława Kulczyńskiego na rolę matematyki w naukach przyrodniczych*, Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego 30 A (1975), Dodatek, str. 126–127.
[54] *A singular plane curve*, Colloq. Math. 42 (1979), str. 263–271.